

عنوان مقاله:

خراسان در نگاه عثمانیان (با تأکید بر منابع ترکی عثمانی)

محل انتشار:

پژوهشنامه خراسان بزرگ، دوره 11، شماره 41 (سال: 1399)

تعداد صفحات اصل مقاله: 16

نویسندگان:

طاهر بابائی - استادیار، گروه تاریخ و تمدن ملل اسلامی، دانشکده الهیات، دانشگاه فردوسی، مشهد، ایران

حمیدرضا ثنائی - استادیار، گروه تاریخ و تمدن ملل اسلامی، دانشکده الهیات، دانشگاه فردوسی، مشهد، ایران

خلاصه مقاله:

خراسان در منابع عثمانی، متناسب با دوره نگارش آن‌ها به اشکال متفاوتی بازتاب یافته است. هدف این پژوهش، نمایاندن چگونگی بازتاب داده‌های مربوط به خراسان در منابع ترکی عثمانی است که در آن اطلاعات جدیدی از منابع جغرافیایی عثمانی با تقسیم دوره زمانی متقدم و متاخر، استخراج و بررسی شده است. در این پژوهش، علاوه بر توجه به تفاوت‌های اطلاعات ضبط شده در منابع ترکی عثمانی و سیر تحولات آن‌ها، تلاش شده است در سه بخش وضع جغرافیایی خراسان (فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی) به توصیف و بررسی اطلاعات منابع تاریخی ترکی عثمانی پرداخته شود. یافته‌ها حاکی از آن است که در منابع متقدم عثمانی با نمایندگی جهان نمای کاتب چلبی، توصیف محدوده جغرافیایی خراسان با تفصیل و تکریم همراه بوده است، اما در ادوار متاخر عثمانی، از کم‌اهمیت بودن خراسان و محدوده جغرافیایی آن سخن رفته است. در بعد فرهنگی و اجتماعی، هر دو دسته از منابع، نگاهی گذرا به موضوعاتی نظیر ابنیه، مذهب و مشاهیر داشته‌اند، اما مباحث قومی و زبانی و ارائه آمار و جمعیت از امتیازات منابع متاخر به شمار می‌آید. از حیث پرداختن به اقتصاد خراسان نیز، بازارها به طور مشترک کم‌تر مورد اعتنای منابع دو گروه است، اما معادن با وجود تفاوت انواع، در هر دو گروه منابع بازتاب چشمگیری داشته است. توجه به محصولات باغی در منابع متقدم و توصیف منسوجات در منابع متاخر، از مواردی است که به رغم برجستگی در هر یک از شاخه‌ها، در منابع گروه دیگر موردتوجه قرار نگرفته است.

کلمات کلیدی:

خراسان، جغرافیای تاریخی ایران، جغرافیای‌نویسی عثمانی، تاریخ ایران و عثمانی، جغرافیانگاری

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/2030445>

